

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาหลักสูตรการเตรียมครูระดับปฐมวัยของสถาบันเตรียมครู ศึกษาคุณแล่มบัติของครูระดับปฐมวัยที่ผู้บริหารโรงเรียนระดับปฐมวัยต้องการและศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ผู้สอนในสาขาการศึกษาปฐมวัยที่มีต่อการเตรียมครูและการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถาบันเตรียมครูได้แก่ คณบดี หัวหน้าคณะวิชาครุศาสตร์ หัวหน้าภาควิชาการศึกษาปฐมวัยจำนวน 8 คน ผู้บริหารโรงเรียนระดับปฐมวัยจำนวน 102 คน และอาจารย์ผู้สอนในสาขาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันเตรียมครูระดับปฐมวัยเกี่ยวกับหลักสูตรและการเตรียมครูระดับปฐมวัย
2. แบบสอบถามมี 2 ชุด คือ แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ผู้สอนในสาขาการศึกษาปฐมวัย และแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนระดับปฐมวัย

ผลการวิจัย

1. จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารในสถาบันเตรียมครูระดับปฐมวัยเกี่ยวกับหลักสูตรและการเตรียมครูระดับปฐมวัย สรุปได้ดังนี้ สถาบันเตรียมครูรับนโยบายการเตรียมครูจากคำสั่งกัตโดยเตรียมครูให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ หลักสูตรเห็นด้านทฤษฎีและปฏิบัติอย่างไรก็ตาม ในเรื่องการสำรวจความต้องการครูระดับปฐมวัย การวางแผนงานร่วมกับผู้ใช้ครูและการติดตามผลนิสิตนักศึกษาสถาบันเตรียมครูยังมิได้มีการดำเนินงานจริงจัง นอกจากนี้ที่สถาบันเตรียมครูในส่วนที่เป็นวิทยาลัยครูมุ่งเตรียมครูปฐมวัย วุฒิป.กค.สูง สาขาปฐมวัยมากกว่า วุฒิปริญญาตรีสาขาปฐมวัย

2. สถานภาพของชุดแบบสอบถามสรุปได้ดังนี้

ชุดแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คือ ร้อยละ 88.72 โดยมีผู้บริหารโรงเรียน

เป็นเพศหญิงร้อยละ 85.29 และอาจารย์ผู้สอนเป็นหญิงทั้งหมดร้อยละ 100.00 สำหรับอายุของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ผู้สอนมีอายุอยู่ในช่วง 36 ปีขึ้นไป ถึงร้อยละ 73.53 และ 54.84 ตามลำดับ ในด้านจำนวนปีที่ทำงานผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์เป็นผู้สอนทำงานตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปร้อยละ 38.23 และร้อยละ 32.26 ตามลำดับ วุฒิการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 51.96 มีวุฒิปริญญาตรี รองลงไปร้อยละ 37.26 มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี สำหรับอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 58.06 มีวุฒิปริญญาโท รองลงไปร้อยละ 38.71 มีวุฒิปริญญาตรี ส่วนประสบการณ์ในการสอนเด็กผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 49.01 มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป อาจารย์ผู้สอนร้อยละ 41.94 มีประสบการณ์เพียง 1-3 ปี ในเรื่องสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏว่าผู้บริหารโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และทบวงมหาวิทยาลัย มีเป็นร้อยละ 49.02 ร้อยละ 48.04 และร้อยละ 2.94 ตามลำดับ ส่วนอาจารย์ผู้สอนสังกัดกรมการฝึกหัดครูและทบวงมหาวิทยาลัย มีร้อยละ 67.74 และร้อยละ 32.26 ตามลำดับ

3. สภาพปัจจุบัน : เกี่ยวกับคุณสมบัติของครูระดับปฐมวัยจากการรายงานของผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 63.73 รายงานว่าครูในโรงเรียนมีเพียงพอ นอกนั้นรายงานว่ามีไม่เพียงพอ ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 50.00 รายงานว่าในโรงเรียนมีครูประมาณ 5-10 คน ในเรื่องเพศของครูผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 72.55 รายงานว่าครูในโรงเรียนเป็นหญิง นอกนั้นทั้งหญิงและชาย ในด้านอัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียนผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 32.35 รายงานว่ามีเป็น 1 : 35 ขึ้นไปและร้อยละ 29.41 รายงานว่ามีเป็น 1 : 30 ส่วนการอบรมครูนั้นผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 39.32 รายงานว่าครูในโรงเรียนทุกคนได้รับการอบรม รองลงไปร้อยละ 27.45 บอกว่า 3 ใน 4 ของครูทั้งหมดได้รับการอบรมการรับครูใหม่ในแต่ละปี ผู้บริหารร้อยละ 46.34 ใช้วิธีเปิดรับสมัครสอบคัดเลือก รองลงไปร้อยละ 28.46 และร้อยละ 20.32 ใช้วิธีย้ายโอนจากหน่วยงานอื่นและความรู้สึกแนะนำตามลำดับ ด้านวุฒิการศึกษาของครูนั้นครูในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าครูในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และทบวงมหาวิทยาลัย กล่าวคือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ร้อยละ 39.98 มีวุฒิมัธยมศึกษา รองลงไปเป็นวุฒิป.กศ.ต้น และ ป.กศ.สูง ร้อยละ 17.29 และร้อยละ 14.54 ตามลำดับ ส่วนครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่ร้อยละ 30.18 มีวุฒิ ป.กศ.สูง สำเนาปฐมวัย รองลงไปร้อยละ ป.กศ.สูงและปริญญาตรี ร้อยละ 24.96 และร้อยละ 20.55 ตามลำดับ

4. จำนวนคุณวุฒิและคุณสมบัตินของครูระดับปฐมวัยที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องการ

ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 47.06 ไม่ต้องการรับครูเพิ่ม นอกนั้นจะรับโดยมีร้อยละ 43.17 ที่ต้องการรับครูเพียง 1-3 คน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 72.55 ต้องการครูที่มีวุฒิ ป.กศ.สูง สำเนาปฐมวัย รองลงไปร้อยละ 50.90 และร้อยละ 21.57 ต้องการครูวุฒิปริญญาตรีสำเนาปฐมวัยและวุฒิมัธยมศึกษาตามลำดับ ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 58.82 ต้องการครูที่เคยได้รับการอบรมด้านการศึกษาปฐมวัย สำหรับเพศของครูผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 61.76 ต้องการครูหญิง นอกนั้นไม่จำกัดแต่ต้องมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 58.82 ต้องการครูที่เป็นโลดในด้านความสามารถพิเศษของครูปฐมวัย ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 93.17 ต้องการครูที่มีฝีมือทางศิลปะ รองลงไป ร้อยละ 87.25 ร้อยละ 85.29 และร้อยละ 76.47 ต้องการครูที่สร้างอุปกรณ์การสอนได้ ร้องเพลงได้ถูกต้องและแต่งนิทานเองได้ตามลำดับ นกทให้ร้อยละ 65.69 และร้อยละ 52.94 ต้องการครูที่เล่นเครื่องดนตรีได้อย่างน้อย 1 ชิ้น และรำละครได้ตามลำดับ

5. ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนในสถาบันฝึกหัดครูที่มีต่อกระบวนการเตรียมครูปฐมวัย

อาจารย์ผู้สอนร้อยละ 40.00 และร้อยละ 28.33 มีความคิดเห็นว่าการเปิดสอนวิชาต่าง ๆ ในภาคควรพิจารณาตามความเหมาะสมของหลักสูตรและตามความต้องการของสังคม ตามลำดับ อาจารย์ผู้สอนร้อยละ 51.61 มีความคิดเห็นว่าการเตรียมครูปฐมวัยเหมาะสมแล้ว นอกนั้นเห็นว่าน้อยไป อาจารย์ผู้สอนร้อยละ 38.71 มีความคิดเห็นว่าควรปรับปรุงหลักสูตรทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และร้อยละ 35.48 มีความคิดเห็นว่าการปรับปรุงทุก 4 ปี ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นว่าการวางนโยบายร่วมกับสถาบันอื่น สูงถึงร้อยละ 93.55 และร้อยละ 49.02 มีความคิดเห็นว่าสถาบันอื่นที่เตรียมครูปฐมวัยควรมีส่วนร่วมในการวางนโยบาย ทั้งยังมีความคิดเห็นว่าการจะมีศูนย์กลางเพื่อให้สถาบันเตรียมครูได้ศึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันสูงถึงร้อยละ 100.00 ในด้านจุดมุ่งหมายของการจัดการฝึกสอนอาจารย์ผู้สอนร้อยละ 36.92 ร้อยละ 35.39 และร้อยละ

27.69 มีความคิดเห็นว่าการมีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมครูให้มีประสิทธิภาพ นำหลักการสอนที่ได้
 เรียนไปใช้และได้ประสบการณ์จากการสอนตามลำดับ ส่วนระยะเวลาในการฝึกสอนอาจารย์ผู้สอน
 ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.74 มีความคิดเห็นว่าการจะฝึกสอนประมาณ 12 สัปดาห์ อาจารย์ผู้สอน
 ร้อยละ 37.35 ร้อยละ 33.73 และร้อยละ 28.92 มีความคิดเห็นว่าการประชุมระหว่าง
 อาจารย์นิเทศก์กับนิสิตฝึกสอนหลังการฝึกสอน ระหว่างการฝึกสอน และก่อนการฝึกสอนตามลำดับ
 อาจารย์ผู้สอนร้อยละ 44.00 และร้อยละ 32.00 มีความคิดเห็นว่าการประชุมร่วมกันทุกครั้งก่อนมีการจัดการฝึกสอน และทุกภาคเรียนตามลำดับ ในเรื่องของ
 คุณสมบัติของอาจารย์นิเทศก์นั้น อาจารย์ผู้สอนร้อยละ 53.85 และร้อยละ 38.46 มีความคิด
 เห็นว่า ควรจะมีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยไม่น้อยกว่า 3 ปี และควรมีประสบการณ์ในการ
 สอนวิธีสอนเด็กไม่น้อยกว่า 3 ปี ตามลำดับ โดยอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 24.39 ร้อยละ
 23.58 และร้อยละ 22.76 ใช้วิธีล่อเบน บรรยาย สำธิต และอภิปราย ตามลำดับ สำหรับ
 วิธีสอนที่อาจารย์ผู้สอนต้องการให้นิสิตนักศึกษาไปปฏิบัติคือ บทบาทลุ่มมุขิตสถานการณ์จำลอง วิธี
 ทดลองและวิธีดำธิตเป็นร้อยละ 18.57 ร้อยละ 18.00 ร้อยละ 17.34 และร้อยละ 14.67
 ตามลำดับ อาจารย์ผู้สอนร้อยละ 47.83 เห็นทักษะการนำไปใช้อาจารย์ผู้สอนประเมินผลการเรียน
 โดยวิธีการสอบ การตรวจงานที่นำส่งและการสังเกตพฤติกรรมเป็นร้อยละ 22.51 ร้อยละ 22.31
 และร้อยละ 20.77 ตามลำดับ สิ่งที่อาจารย์ผู้สอนปฏิบัติหลังจากประเมินผลการเรียนคือ ศึกษา
 เพื่อหาเพิ่มเติม และศึกษาเทคนิควิธีสอนเพิ่มเติม ร้อยละ 42.57 และร้อยละ 37.04 ตามลำดับ
 วิธีการประเมินผลอาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 50.00 ประเมินผลจากผู้เรียน และร้อยละ 36.00
 ประเมินด้วยตนเอง ในด้านการปรับปรุงการสอน อาจารย์ผู้สอนร้อยละ 44.78 ร้อยละ 31.34
 และร้อยละ 22.59 ใช้วิธีศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิธีสอนใหม่ ๆ ศึกษาหลักสูตรและความต้องการ
 ของสังคม และให้ผู้เรียนช่วยเหลือแนะข้อปรับปรุงตามลำดับ อาจารย์ผู้สอนร้อยละ 46.52 มี
 ความคิดเห็นว่าการมีเพื่อนในสาขาการศึกษาปฐมวัยควรจะได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาสาขา
 การศึกษาปฐมวัยและเคยสอนเด็กปฐมวัยมาก่อน

6. ด้านหลักสูตรการเตรียมครูปฐมวัย ผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ผู้สอนร้อยละ
 51.96 และร้อยละ 83.87 มีความคิดเห็นว่าการหลักสูตรควรให้ความสำคัญทุกหมวดวิชาเท่ากัน
 สำหรับวิชาบังคับในหมวดวิชาเอก ผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 98.04 เห็นด้วยกับวิชาการปฏิบัติ
 งานอนุบาลเบื้องต้น และเห็นด้วยกับวิชาอื่น ๆ ยกเว้นวิชาการเรียนศึยบธธิต 1 ซึ่งมีเพียงร้อยละ
 50.00 ที่เห็นด้วย ในด้านอาจารย์ผู้สอนร้อยละ 100.00 เห็นด้วยกับวิชาการบริหารการดูแล

เด็กก่อนวัยเรียนศิลปะสำหรับเด็กเล็ก และจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็ก ส่วนวิชาที่เพิ่มด้วยน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 48.39 คือ วิชาการเตรียมร่างกายสำหรับ ในส่วนที่เป็นวิชาเลือกผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 53.92 เห็นว่าวิชาเครื่องมืออนุบาลควรเป็นวิชาบังคับ รองลงไปร้อยละ 50.98 เห็นว่าวิชาการพยาบาลฉุกเฉินควรเป็นวิชาบังคับ สำหรับอาจารย์ผู้สอนร้อยละ 77.42 เห็นว่าวิชากิจกรรมดนตรีสำหรับครูก่อนประถมศึกษา ควรเป็นวิชาบังคับรองลงไปร้อยละ 70.97 เห็นว่าวิชาลัทธิจิตเด็ก และวิชางานประดิษฐ์ด้วยกระดาษควรเป็นวิชาบังคับ

7. ผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ผู้สอนมีความต้องการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูปฐมวัยในด้านบุคลิกภาพ การเตรียมตัวเพื่อการสอน วิธีสอนและมนุษยสัมพันธ์สอดคล้องกัน และระดับความต้องการทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับความต้องการมากที่สุด

นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ผู้สอนได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการเตรียมครูปฐมวัยควรเน้นด้านปฏิบัติและครูควรปฏิบัติงานด้วยวิสัยทัศน์ คือ รัก รับผิดชอบ เสียสละ อดทนในงานที่ทำ ทั้งยังมีความคิดเห็นที่ว่า ภาครัฐออกกฎหมายให้มีใบประกอบอาชีพโดยเฉพาะสำหรับครูปฐมวัย เพื่อควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการสอนของครูให้อยู่ในเกณฑ์เดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การกำหนดนโยบาย ตลอดจนการจัดทำหลักสูตรการเตรียมครูระดับปฐมวัยทั้งของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครูต่าง ไม่มีการสำรวจความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งอาจทำให้การเตรียมครูไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ นอกจากนี้สิ่งที่สถาบันเตรียมครูระดับปฐมวัยยังไม่มี การประสานงานกันอย่างเป็นทางการ ซึ่งอาจทำให้คุณภาพของครูปฐมวัยที่จบไม่ได้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งควรจะมีหน่วยงานหรือศูนย์กลางที่จะกำหนด เกณฑ์มาตรฐานในการเตรียมครูระดับนี้ด้วย ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญต่อเรื่องนี้

2. ในเรื่องคุณสมบัติของครูในโรงเรียนระดับปฐมวัย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและผู้บริหารโรงเรียนก็มีแนวโน้มที่ต้องการครูเพศหญิง ทั้งนี้อาจเนื่องจากระรมชาติของผู้หญิงย่อมมีความละเอียดอ่อนนุ่มนวล และเลี้ยงดูเด็กได้ดีกว่าชาย นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนยังมีความต้องการครูโสด ทั้งนี้เพราะคนโสดย่อมมีเวลาให้กับงานมากกว่าสามารถทำงานได้เต็มที่ในกรณีภาระเรื่องครอบครัว ส่วนวุฒิการศึกษาศูนย์ในสภาพที่เป็นจริงตามการรายงานของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏว่าครูในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีวุฒิการศึกษาค่อนไป

ทางต่ำ ส่วนครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และทบวงมหาวิทยาลัยค่อนข้างไปทางสูง ทั้งนี้เพราะโรงเรียนสังกัดของรัฐบาลมีการควบคุมมาตรฐานและคุณภาพของครู แต่ในโรงเรียนของเอกชนมักจะละเลยในเรื่องนี้ เพราะต้องการที่จะลดค่าใช้จ่ายในเรื่องอัตราเงินเดือนของครู แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีครูใช้ครูวุฒิปริญญาตรีสาขาปฐมวัยจำนวนน้อยกว่าครูวุฒิ ป.กศ.สูง สาขาปฐมวัย ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความต้องการรับครูวุฒิ ป.กศ.สูง สาขาปฐมวัย และต้องการครูที่เคยได้รับการอบรมด้านการศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้เพราะกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศ "ระเบียบว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับโรงเรียนราษฎร์ที่เปิดสอนระดับอนุบาล พุทธศักราช 2520" (อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2523 : 103-108) ว่า ผู้ที่จะเป็นครูใหญ่ ครู หรือ ครูที่เลี้ยง นอกจากจะต้องมีวุฒิทางการศึกษาและคุณวุฒิได้ตามกฎหมายโรงเรียนราษฎร์แล้ว ยังต้องมีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย หรือมีความรู้ในเรื่องการดูแลเด็กเล็ก หากไม่มีคุณวุฒิดังกล่าว จะต้องเข้ารับการอบรมการสอนวิชาการปฐมวัยตามหลักสูตรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจัดขึ้น หรือรับรองภายใน 3 ปี นับแต่วันที่ได้รับอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ ครูหรือครูที่เลี้ยง จากกฎนี้จึงเป็นเหตุหนึ่งให้โรงเรียนเอกชนรับครูที่มีวุฒิต่ำแต่ใช้วิธีการส่งครูไปอบรมแทนการรับครูที่มีวุฒิทางสาขาปฐมวัยโดยตรง

3. ในด้านปริมาณการใช้ครู ผู้บริหารส่วนใหญ่รายงานว่ามีครูเพียงพอ โดยมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนเป็น 1 : 35 คนขึ้นไป และ 1 : 30 ถึงร้อยละ 32.35 และร้อยละ 29.41 ตามลำดับและส่วนใหญ่ไม่ต้องการจะรับครูเพิ่ม จะเห็นได้ว่าอัตราส่วนครูต่อนักเรียนเป็น 1 : 30 และ 1 : 35 คนขึ้นไป เป็นอัตราส่วนที่ค่อนข้างสูง และเป็นอัตราส่วนที่ไม่สอดคล้องกับระเบียบที่กระทรวงได้ประกาศไว้ (อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2523 : 105) ว่าถ้ามีนักเรียนห้องละ 20-25 คน ให้ใช้ครูได้ 1 คน แต่ถ้ามีนักเรียน 30-35 คน ต้องมีครูที่เลี้ยงเพิ่มอีก 1 คน ซึ่งเกณฑ์นี้เป็นเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ แต่โรงเรียนปฐมวัยส่วนใหญ่ก็ยังปฏิบัติตามไม่ได้เท่าที่ควร ดังนั้นน่าที่จะมีหน่วยงานเฉพาะที่คอยควบคุมมาตรฐานในด้านนี้โดย่างใกล้ชิดเพื่อประโยชน์ในการศึกษาของเด็กปฐมวัยในอนาคต

4. สำหรับด้านกระบวนการเตรียมการสอน อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าควรจะมีคู่มือกลางสำหรับให้สถานับเตรียมครูระดับปฐมวัยได้ประสานงานและวางแผนจัดทำหลักสูตรร่วมกัน และเพื่อให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวแก่เปลี่ยนความคิดเห็นกัน ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จึงควรพิจารณาจัดสิ่ง เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการเตรียมครูระดับปฐมวัยต่อไป

5. ในด้านการจัดประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้ที่จะนิเทศก์ผลิตฝึกสอนควรมีประสบการณ์การสอนเด็กปฐมวัยไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือมีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยไม่น้อยกว่า 3 ปี ควรมีการประชุมร่วมกันทุกครั้งก่อนที่จะมีการจัดฝึกสอน และเวลาที่ใช้ในการฝึกสอนควรเป็น 12 สัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คูก (Cocke 1960: 3645) ซึ่งได้สรุปผลการวิจัยไว้ว่า อาจารย์นิเทศก์ควรเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท มีความรู้ด้านการนิเทศก์และประสบความสำเร็จในด้านการสอนในสาขานั้น ๆ มาแล้ว 3-5 ปี ส่วนระยะเวลาการฝึกสอนนั้นผลิตฝึกสอนควรมีเวลาฝึกสอนอย่างต่ำที่ 9 สัปดาห์ ในโครงการฝึกสอนแบบเต็มเวลา

6. ในด้านหลักสูตรการเตรียมครู ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่จะเห็นด้วยกับวิชาบังคับในหมวดวิชา เอกทุกวิชา มีอยู่เพียงบางวิชา เท่านั้นที่มีผู้เห็นด้วยน้อย ได้แก่ วิชาการเรียนศัลยกรรม 1 วิชา เภยบาล และวิชาการเตรียมร่างกายสังหระ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชื่อวิชาการเรียนศัลยกรรม 1 ยังไม่เป็นที่รู้จักและหลายท่านอาจจะยังไม่ทราบรายละเอียดเนื้อหาของวิชานี้ ส่วนวิชา เภยบาลและวิชาการเตรียมร่างกายสังหระก็เช่นกัน ชื่อวิชาอาจจะแคบเฉพาะเจาะจงเกินไป แต่สิ่งที่น่าสังเกตคือ วิชาเตรียมร่างกายสังหระผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วย แต่อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนคิดว่าวิชานี้สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมในชั้นเรียนได้ เพราะธรรมชาติของเด็กชอบการเคลื่อนไหว การเตรียมร่างกายสังหระจึง เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถสร้างความสนใจเด็กได้ ส่วนอาจารย์ผู้สอนเห็นว่าวิชากิจกรรมดนตรีสำหรับครูก่อนประถมศึกษาควรเป็นวิชาบังคับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชื่อวิชานี้ครอบคลุมและไม่เฉพาะเจาะจงเท่าวิชาการเตรียมร่างกายสังหระซึ่งเป็นวิชาบังคับ

7. ผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์ผู้สอนมีความต้องการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัยในด้านบุคลิกภาพของครู การเตรียมตัว เพื่อการสอน วิธีสอนและมนุษยสัมพันธ์สอดคล้องกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานทางวิจัยที่ตั้งไว้ และระดับความต้องการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าวโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับความต้องการมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้นำเฉพาะลักษณะการปฏิบัติงานที่ดีของครูปฐมวัยมาให้กลุ่มตัวอย่างประเมินค่าว่า เห็นด้วยในระดับใด ซึ่งถ้าหากใช้วิธีจัดอันดับความสำคัญแทน กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มนี้อาจมีความคิดเห็นแตกต่างกันก็ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเรื่องการเตรียมครูและการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัย

1. สถาบันเตรียมครูระดับปฐมวัยทุกแห่งควรมีการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้ใช้ครูระดับนี้ว่ามีความต้องการเกี่ยวกับจำนวนและคุณสมบัติของครูปฐมวัยอย่างไร เพื่อนำมาประกอบในการปรับปรุงหลักสูตรการเตรียมครูต่อไป
2. ในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันเตรียมครูระดับปฐมวัย ควรมีการพิจารณาถึง เกณฑ์ และวัด เจตนาเกิดที่ไม่ต้องการสอนเด็กระดับปฐมวัย โดยเฉพาะควรพิจารณาในด้านบุคลิกภาพให้มากเป็นพิเศษ
3. การคัดเลือกหาในหลักสูตรควรเน้นวิชาที่เป็นประโยชน์ โดยนำไปใช้สอนเด็กได้ เช่น วิชาวิธีสอนเด็กปฐมวัย การสร้างอุปกรณ์การสอนสำหรับเด็กปฐมวัย ตลอดจนเน้นภาคปฏิบัติให้กัลศึกษาค้นคว้าได้ลงมือปฏิบัติจริงกับเด็ก นอกเหนือจากการฝึกสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการสอน และสามารถอยู่ร่วมกับเด็กได้อย่างมีความสุข
4. อาจารย์ผู้สอนในสถาบันเตรียมครูระดับปฐมวัย ควร เป็นผู้ที่มีความรู้ทางสาขาทางการศึกษาปฐมวัยและควรมีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยไม่น้อยกว่า 3 ปีมาก่อน นอกจากนี้ควร จะมีความรู้สูงกว่าปริญญาตรี ตลอดจนรู้จักค้นคว้าปรับปรุงวิธีสอนโดยใช้เทคนิคทางการสอนใหม่ๆ สถาบันเตรียมครูจึงควรมีภาคการฝึกสอนที่จะเป็นอาจารย์ในสถาบัน โดยเฉพาะ และสถาบันเตรียมครูในส่วนของมหาวิทยาลัยควรจะมีโครงการเตรียมครูปฐมวัยผู้สูงกว่าปริญญาตรี เพื่อสนองความต้องการของวิทยาลัยครู ซึ่งส่วนมากขาดอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้ทางด้านการศึกษาปฐมวัยโดยเฉพาะ
5. สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการใช้ครู โดยเฉพาะ กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานราชการต่าง ๆ ควรมีการวางแผนนโยบายในด้านความต้องการครูหรือผู้ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี สาขาปฐมวัย จำนวนมากน้อยเพียงไรให้ชัดเจน
6. ด้านคุณภาพของครูระดับปฐมวัย ควรจะมีวุฒิการศึกษาชั้นปริญญาตรีสาขาปฐมวัย หรืออย่างน้อยวุฒิ ป.กศ.สูง สาขาปฐมวัย และควร เลิกลัทธิความคิดที่ว่าเด็กปฐมวัยสอนง่าย ใคร ๆ ก็สอนได้ หน่วยงานที่เฝ้าหน้าที่ควบคุมในเรื่องนี้จึงไม่ควรจะละเลย

7. การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาความคิดของผู้บริหาร โรงเรียนและอาจารย์ผู้สอนในสถาบันเตรียมครูระดับปฐมวัยเท่านั้น ข้อคิดเห็นจึงไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร การวิจัยครั้งต่อไปน่าจะไดศึกษาถึงความคิดเห็นของนิสิตที่เรียนในสาขาปฐมวัย ผู้ที่จบการศึกษาสาขาปฐมวัยซึ่งปฏิบัติงานตามโรงเรียนต่าง ๆ เกี่ยวกับการเตรียมครูและการปฏิบัติงานของครู

8. เนื่องจากผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลไม่ได้ครบตามจำนวนที่คาดไว้ จึงเป็นเหตุให้ผลการวิจัยไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร

9. การศึกษาในเรื่องการปฏิบัติงานของครูระดับปฐมวัยนั้น หากมีการวิจัยครั้งต่อไปน่าจะทำได้โดยให้จัดอันดับความสำคัญซึ่งจะได้ข้อมูลที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

10. หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการอบรมครูทางการศึกษาปฐมวัย ควรร่วมมือกับสถาบันเตรียมครูระดับปฐมวัยทุกแห่ง เพื่อจัดทำหลักสูตรการอบรมครูปฐมวัยให้มีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ระยะเวลาของการอบรมควรจะใช้เวลาให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะเวลาเพียง 5-10 วัน ไม่สามารถที่จะให้ผู้เข้าอบรมได้อะไรมากนัก การให้วุฒิปัตรควรมีเกณฑ์ที่ละเอียดมากขึ้น ผู้ที่จะได้วุฒิปัตรจะต้องผ่านการทดสอบทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติจนเป็นที่แน่ใจเสียก่อน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย